

West-Vlaanderen Ontcijferd Sociaal-economisch profiel van de provincie

Editie 2023

Landbouw en visserij

data@pomwvl.be

INHOUDSTAFEL

1. Land- en tuinbouw
2. Visserij

CONCLUSIES

In mei 2022 telde West-Vlaanderen minder **land- en tuinbouwbedrijven** dan in mei 2021. De regio's Westhoek en Midwest telden de meeste land- en tuinbouwbedrijven binnen West-Vlaanderen. In de periode 2017-2022 was er in elke regio een afname van het aantal bedrijven. In absolute termen was de afname in West-Vlaanderen het grootst bij bedrijven tussen 20 en 29 ha (-227 bedrijven). West-Vlaanderen neemt hiermee 60,1% van de Vlaamse daling voor zijn rekening.

De 199.887 ha die in West-Vlaanderen in 2021/2022 werd aangewend als **cultuurgrond** vertegenwoordigt bijna twee derden van de totale kadastrale oppervlakte in West-Vlaanderen. Ongeveer een derde van de totale oppervlakte cultuurgrond in Vlaanderen situeert zich in West-Vlaanderen.

West-Vlaanderen herbergde 39,6% van de Vlaamse **veestapel** in 2021-2022. Inzake de varkenshouderij lag het West-Vlaamse aandeel ver boven dit gemiddelde; de West-Vlaamse aandelen inzake pluimvee en rundvee lagen onder dit gemiddelde. Bijna de helft van de totale West-Vlaamse veestapel bevindt zich in de regio Westhoek.

In 2022 telde de Belgische **vissersvloot** 64 vaartuigen, dit zijn er evenveel als in 2021. In 2022 voerden de Belgische vaartuigen 16.932 ton vis aan, waarvan 79,2% in Belgische en 20,8% in buitenlandse havens. De visaanvoer in Belgische havens is een zuivere West-Vlaamse aangelegenheid, 97,4% werd aangevoerd in de havens van Zeebrugge en Oostende. In de Belgische havens werd in totaal 13.217 ton vis aangevoerd en verkocht in 2022. Dit is een vijfde minder dan in 2017.

1. Land- en tuinbouw

Land- en tuinbouwbedrijven

In mei 2022 telde West-Vlaanderen minder land- en tuinbouwbedrijven dan in mei 2021. De afname (-4%) is sterker dan in het Vlaams Gewest (-3,3%). Bijgevolg kende het aandeel aan West-Vlaamse land- en tuinbouwbedrijven in Vlaanderen een afname. In het afgelopen jaar was de afname bijna even sterk als de afname tussen 2017 en 2021 (-4,8%).

In mei 2022 telden de regio's Westhoek en Midwest de meeste land- en tuinbouwbedrijven binnen West-Vlaanderen met aandelen van respectievelijk 37% en 28,2%. Alle regio's kenden een afname van het aantal bedrijven in de periode 2017-2022. De afname was het sterkst in de regio Midwest en het zwakst in de regio Brugge. In de periode 2021-2022 kende de regio Midwest de sterkste afname en de regio Zuid-West-Vlaanderen de zwakste. In

absolute cijfers waren er stevige dalingen in de regio's Midwest en Westhoek, waarbij er in beide regio's meer dan 100 land- en tuinbouwbedrijven verloren gingen in één jaar tijd.

In 2022 werd in 3,1% van de West-Vlaamse land- en tuinbouwbedrijven uitsluitend vee gehouden; dat is meer dan in Vlaanderen (2,1%). Dit is een toename met 0,7%-punt in vergelijking met 2017. In de periode 2021-2022 bleef het aantal West-Vlaamse land- en tuinbouwbedrijven die uitsluitend vee houdt gelijk. In Vlaanderen was er een afname. De kleinere landbouwbedrijven zijn in West-Vlaanderen en Vlaanderen duidelijk sterk vertegenwoordigd. In 2022 was in zowel West-Vlaanderen als Vlaanderen ruim de helft van alle land- en tuinbouwbedrijven minder dan 20 ha groot.

Behalve bij de land- en tuinbouwbedrijven zonder teelt en de land- en tuinbouwbedrijven van minstens 50 ha groot was er in de periode 2017-2022 in elke grootteklasse een afname van het aantal bedrijven, en dit in zowel West-Vlaanderen als Vlaanderen. Iets meer dan de helft van de Vlaamse toename komt enkel door West-Vlaanderen. In absolute termen was de afname in West-Vlaanderen in de periode 2017-2022 het grootst bij het aantal bedrijven tussen 20 en 29 ha (-227 bedrijven). West-Vlaanderen neemt hiermee 60,1% van de Vlaamse daling voor zijn rekening. Ook bij de kleinste bedrijven was meer dan de helft van de Vlaamse afname in de periode 2017-2022 te wijten aan de afname in West-Vlaanderen.

Teelten

De 199.887 ha die in West-Vlaanderen in 2021/2022 werd aangewend als cultuurgrond vertegenwoordigt bijna twee derden van de totale kadastrale oppervlakte in de provincie. Van de totale oppervlakte

cultuurgrond in Vlaanderen (613.248 ha) situeert bijna een derde zich in West-Vlaanderen. Voor vier teelten - groenteteelt in openlucht (67,5%), aardappelen (49,7%), nijverheidsgewassen (43,7%) en droog geoogste peulvruchten (36,8%) - lag het West-Vlaamse aandeel in het Vlaamse totaal ruim boven dit gemiddelde. Het West-Vlaamse aandeel in Vlaanderen steeg bij zes teelten en daalde bij zes andere teelten tussen de periode 2016-2017 in de periode 2021-2022. De grootste toenames waren er bij boomkwekerijen in openlucht en groenteteelt in openlucht, de grootste afnames bij droog geoogste peulvruchten, weiden en grasland en de graangewassen.

Veestapel

In 2021-2022 telde de West-Vlaamse veestapel bijna 20,7 miljoen dieren. Het aandeel pluimvee in de West-Vlaamse veestapel (83,4%) was kleiner dan in de Vlaamse (87,3%). Dit is ook het geval bij het aandeel runderen, 1,9% in West-Vlaanderen ten opzichte van 2,4% in Vlaanderen. Daartegenover beschikt West-Vlaanderen over een groter aandeel varkens (14,7%) in vergelijking met Vlaanderen (10,3%). In West-Vlaanderen bevindt zich 39,6% van de Vlaamse veestapel. Wat de varkenshouderij betreft lag het West-Vlaamse aandeel (56,5%) ver boven dit gemiddelde; de West-Vlaamse aandelen inzake pluimvee (37,8%) en rundvee (30,7%) lagen onder dit gemiddelde.

Bijna de helft van de totale West-Vlaamse veestapel bevindt zich in de regio Westhoek. 29,9% bevindt zich in de regio Midwest. Voor zowel runderen, varkens als pluimvee vertegenwoordigt de regio Westhoek telkens meer dan 40% van het totale aantal. Bij de runderen staat de regio Brugge op de tweede plaats met 20,8%. Bij de varkens en het pluimvee staat de regio Midwest op de tweede plaats met respectievelijk 38% en 28,7%.

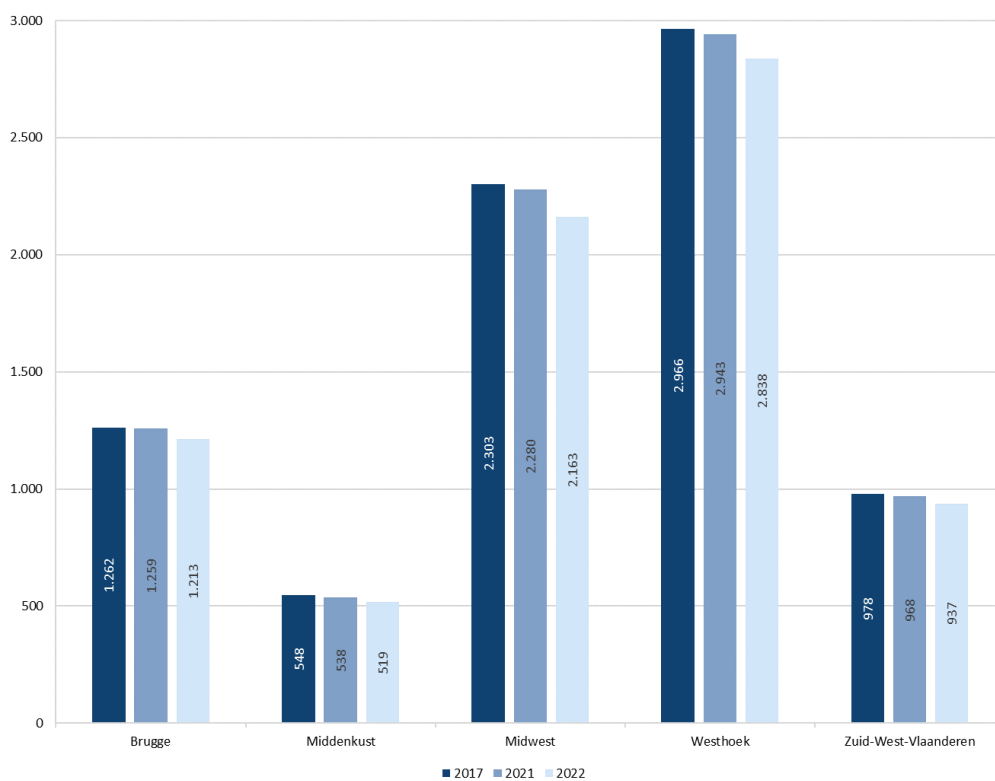
Tabellen en figuren

Tabel 1: Evolutie van het aantal land- en tuinbouwbedrijven, West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest, mei 2017- mei 2021 - mei 2022.

	Mei 2017	Mei 2021	Mei 2022	Evolutie 2017-2022	Evolutie 2021-2022
West-Vlaanderen	8.057	7.988	7.670	-4,8%	-4,0%
Vlaams Gewest	23.225	23.218	22.449	-3,3%	-3,3%
Aandeel WVl in VLG	34,7%	34,4%	34,2%		

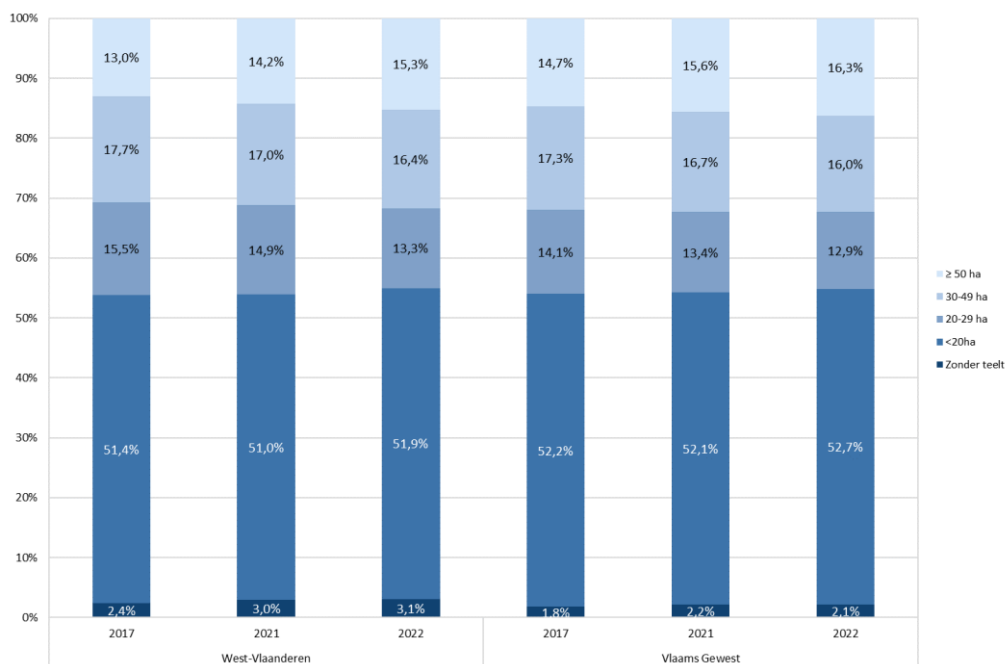
Bron: FOD Economie (ADSEI), Verwerking: POM West-Vlaanderen.

Figuur 1: Evolutie van het aantal land- en tuinbouwbedrijven, regio's van West-Vlaanderen, mei 2017- mei 2021 - mei 2022.

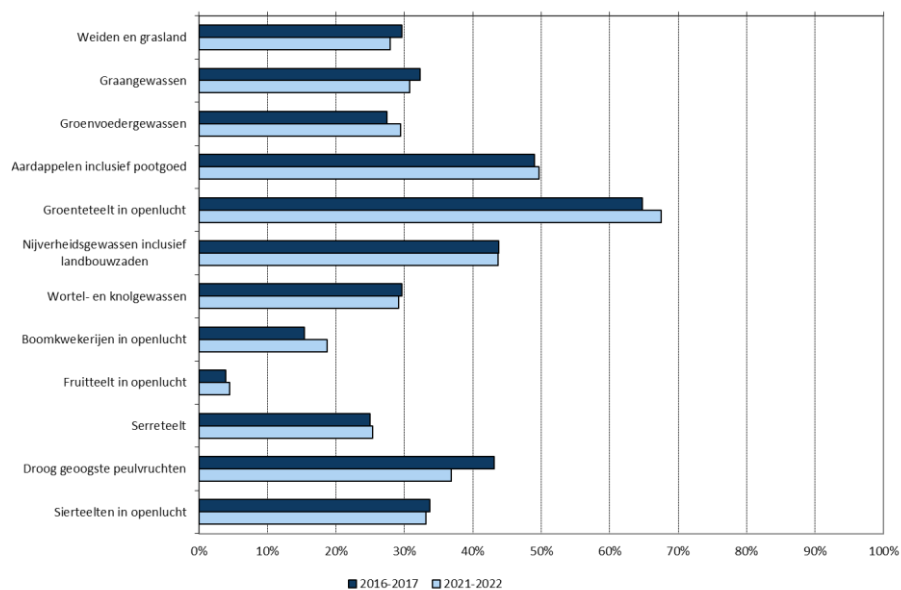
Bron: FOD Economie (ADSEI), Verwerking: POM West-Vlaanderen.

Figuur 2: Evolutie van land- en tuinbouwbedrijven naar grootteklasse, West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest, mei 2017- mei 2021 - mei 2022.

Bron FOD Economie (ADSEI), Verwerking: POM West-Vlaanderen.

Figuur 3: Evolutie van het aandeel van de teelten in West-Vlaanderen ten opzichte van de teelten in het Vlaamse Gewest (gemeten in oppervlakte cultuurgrond), gemiddelde 2016-2017 en 2021-2022.

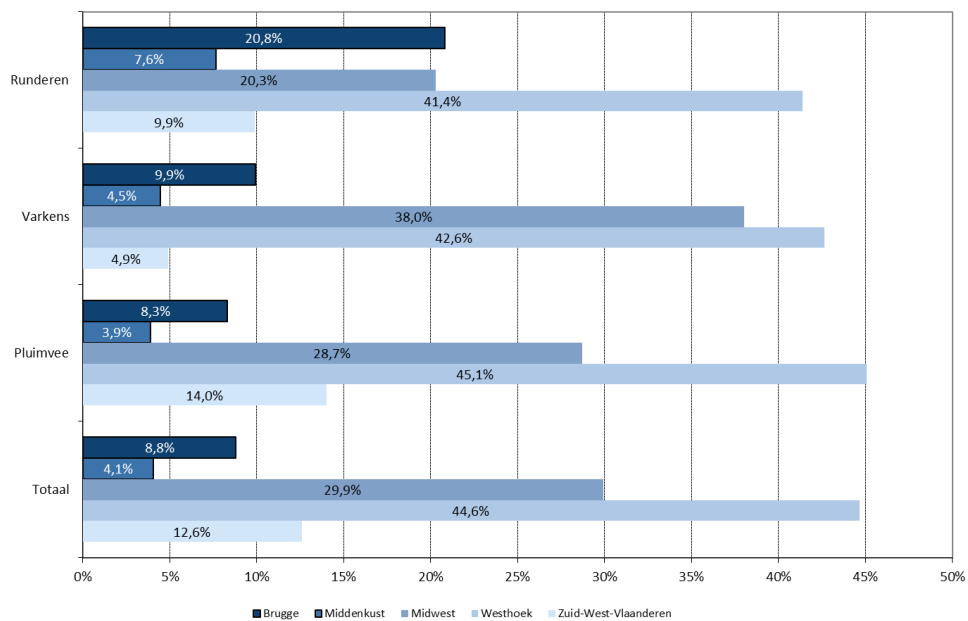
Bron FOD Economie (ADSEI), Verwerking: POM West-Vlaanderen.

Tabel 2: Aandeel van West-Vlaanderen in de Vlaamse veestapel, gemiddelde 2021-2022.

	Runderen	Varkens	Pluimvee	Totaal
West-Vlaanderen	383.239	3.046.258	17.235.338	20.664.835
Vlaamse Gewest	1.248.195	5.388.318	45.539.253	52.175.766
<i>Aandeel WVl in VLG</i>	<i>30,7%</i>	<i>56,5%</i>	<i>37,8%</i>	<i>39,6%</i>

Bron: FOD Economie (ADSEI), Verwerking: POM West-Vlaanderen.

Figuur 4: Aandeel van de West-Vlaamse regio's in de West-Vlaamse veestapel, gemiddelde 2021-2022.

Bron: FOD Economie (ADSEI), Verwerking: POM West-Vlaanderen.

2. Visserij

In 2022 telde de visserijvloot 64 vaartuigen, dit zijn er evenveel als in 2021. Zeebrugge zag het aantal vaartuigen toenemen van 40 naar 41 en Oostende kende een afname van 16 naar 15. Nieuwpoort (6) en Blankenberge (2) behielden hun aantal vaartuigen. Het motorvermogen (+3,1%) en de bruto tonnenmaat (+5,8%) kenden een toename in vergelijking met 2021. Vanaf 1991 krimpt de visserijvloot sterk waardoor ook de capaciteit en het motorvermogen daalden. In de afgelopen 30 jaar daalde het aantal vaartuigen met 68,8%. De afname van het motorvermogen (-57%) en de capaciteit (-47,9%) was evenwel iets minder groot. De Belgische zeevisserijvloot telde anno 2022 dus gemiddeld grotere vaartuigen dan in 1991.

Belgische vaartuigen

In 2022 voerden de Belgische vaartuigen 16.932 ton vis aan, waarvan 79,2% in Belgische en 20,8% in buitenlandse havens. In vergelijking met 2021 werd 249 ton vis meer (of +1,5%) aangevoerd. Deze toename is te danken aan de sterke toename van de aanvoer in de Belgische havens (+1.273 ton of +10,5%). De aanvoer in Belgische havens compenseerde de sterke daling van de aanvoer in buitenlandse havens (-22,5% of -1.024 ton).

De aangevoerde hoeveelheid vis door Belgische vaartuigen had in 2022 een totale waarde van ongeveer 97 miljoen euro. Dit is een toename met 26% ten opzichte van 2021. De combinatie van een stuk minder aanbod, in combinatie met de stijgende brandstofprijzen hebben ertoe geleid dat de

prijzen de afgelopen jaren sterk zijn gestegen. Zo voerden in de periode 1992-2022 de Belgische vaartuigen de helft minder vis aan en daalde de reële waarde met amper een derde.

Belgische havens

De visaanvoer in Belgische havens is een zuivere West-Vlaamse aangelegenheid. 97,4% werd aangevoerd in de havens van Zeebrugge en Oostende, Nieuwpoort nam de rest voor zijn rekening. In de Belgische havens werd in totaal 13.217 ton vis aangevoerd en verkocht in 2022. Dit is een vijfde minder dan in 2017. De aanvoer door Belgische vaartuigen was goed voor een omzet van 79,5 miljoen euro of een stijging met 30,7% tegenover de 60,8 miljoen euro in 2021 en een toename met 18,3% in vergelijking met 2017. Zoals aangegeven zijn de prijzen enorm gestegen door de hoge kosten gelinkt aan brandstof en ook de schaarste en visquota die het aanbod sterk beïnvloeden.

Het grootste tonnage zien we bij de bodemvissen¹, deze hebben een aandeel van bijna drie kwart van het totale tonnage. Maar de aanvoer van deze vissoort kende een sterke afname (-33%) sinds 2017. De pelagische vissen² en de schaal- en weekdieren kenden een sterke toename in vergelijking met 2017. De aanvoer van de pelagische vis verdubbelde en de aanvoer van schaal- en weekdieren nam met de helft toe. In 2022 was er een topaanvoer van garnalen van 855 ton. De totale waarde van de vis die werd aangevoerd is ook gestegen in vergelijking met 2017, dit ongeacht de

¹ Vissen die het grootste deel van hun leven doorbrengen op of niet hoog boven de zeebodem. Voorbeelden van bodemvissen zijn o.a. platvis, kabeljauw, schelvis, koolvis, chimaera en palingen.

² Pelagische vissen zijn vissen die in de open zee leven, veelal op enige afstand van de kust en van de zeebodem zoals bijvoorbeeld haring of sardienen.

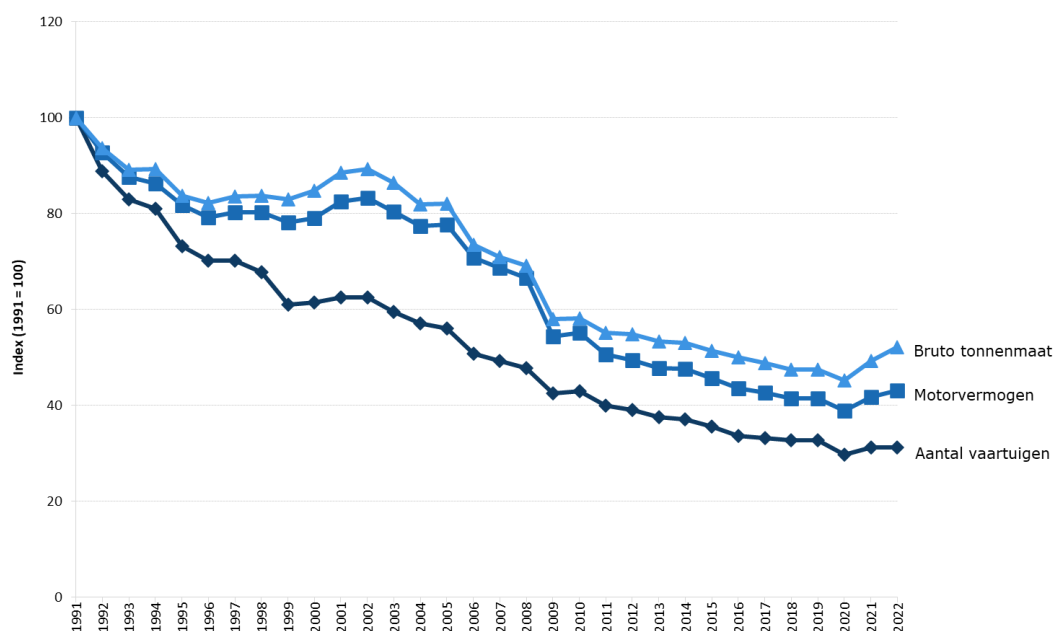
sterke afname van de aanvoer. De gemiddelde prijs per kg nam dus sterk toe.

De haven van Zeebrugge kende in 2022 de grootste aanvoer van bodemvissen (56%). Oostende kende dan weer de grootste aandelen in tonnage van de pelagische vis en schaal- en weekdieren. In de totale aanvoer

van vis nam Zeebrugge in 2022 de helft voor zijn rekening gevolgd door Oostende (46,8%). Het aandeel van de Zeebrugse haven nam wel af in de periode 2017-2022 ten voordele van de haven van Oostende (+12,7%-punt). Het aandeel van de haven van Nieuwpoort steeg met 0,8%-punt.

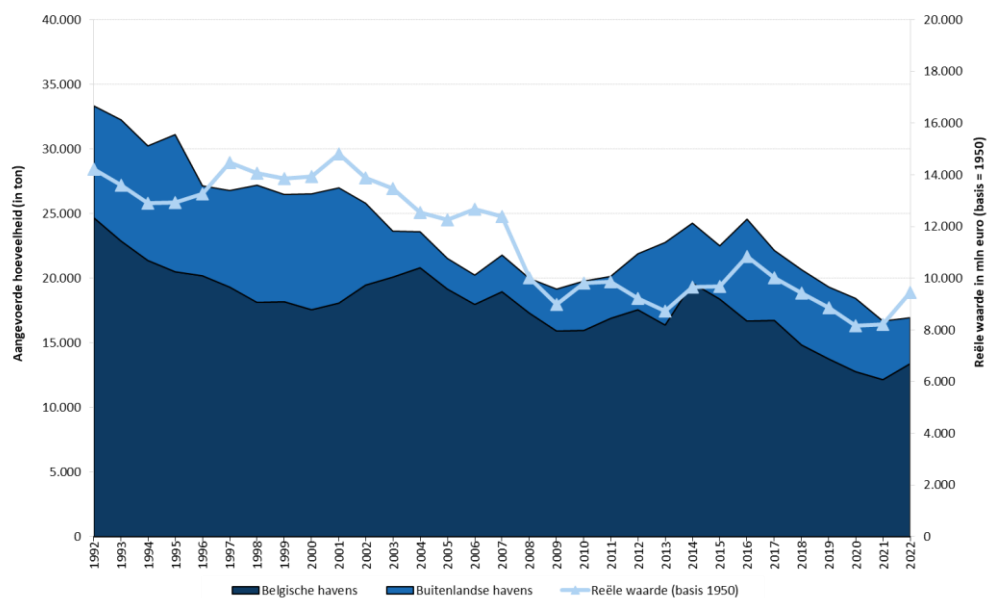
Tabellen en figuren

Figuur 5: Evolutie van de Belgische visserijvloot, 1991-2022.

Bron: FOD Mobiliteit en Vervoer, Directoraat-generaal Maritiem Vervoer, Directie Scheepvaartbeleid, Verwerking: POM West-Vlaanderen.

Figuur 6: Evolutie van de aanvoer door Belgische vaartuigen, aangevoerde hoeveelheid en totale besomming in reële waarde, 1991-2022.

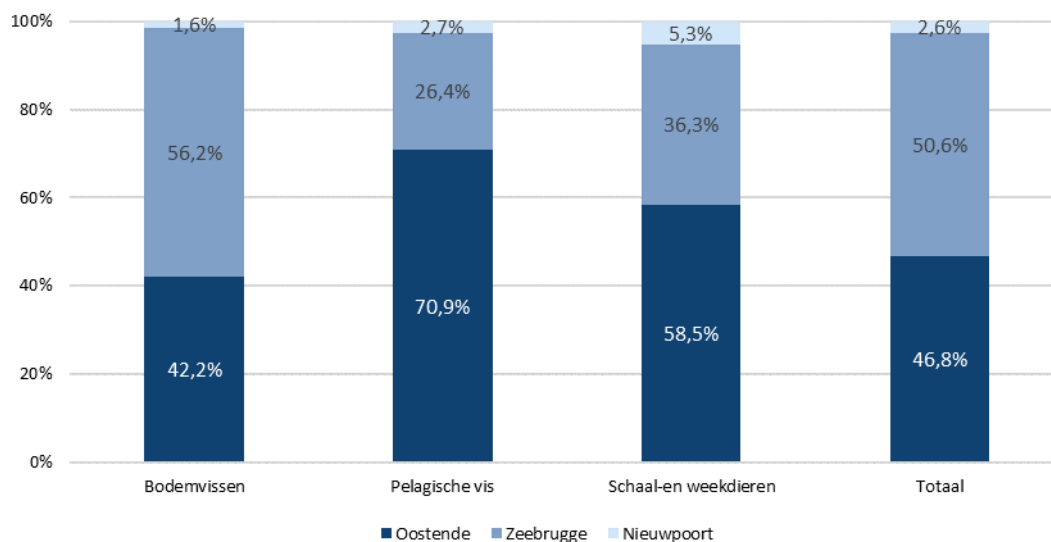
Bron: FOD Mobiliteit en Vervoer, Directoraat-generaal Maritiem Vervoer, Directie Scheepvaartbeleid,, Verwerking: POM West-Vlaanderen.

Tabel 3: Hoeveelheid en waarde van de vis in België aangevoerd en verkocht verdeeld naar vissoort, 2017-2021-2022.

	2017			2021			2022		
	Totaal ton	Waarde 1.000 EUR	Prijs/kg	Totaal ton	Waarde 1.000 EUR	Prijs/kg	Totaal ton	Waarde 1.000 EUR	Prijs/kg
Bodemvissen	14.296	56.416	3,9	9.825	52.983	5,4	9.576	63.697	6,7
Pelagische vis	57	57,7	1,0	69	42	0,6	120	146	1,2
Schaal-en weekdieren	2.295	10.773	4,7	2.007	7.811	3,9	3.521	15.677	4,5
Totaal	16.648	67.246	4,0	11.901	60.836	5,1	13.217	79.519	6,0

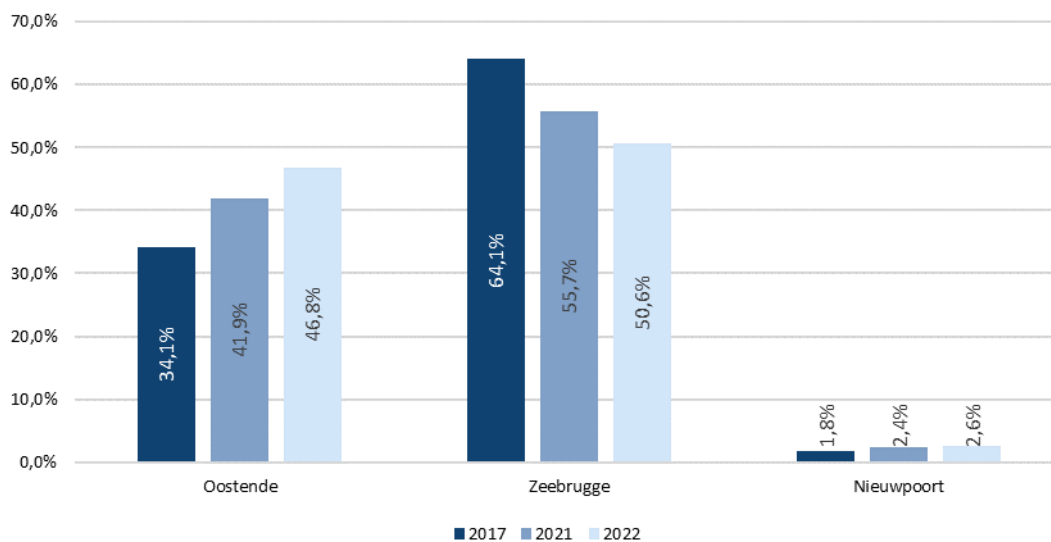
Bron: FOD Economie (ADSEI), Verwerking: POM West-Vlaanderen.

Figuur 7: Aandeel per vissoort van de hoeveelheid vis in België aangevoerd en verkocht verdeeld naar haven, 2022.

Bron: FOD Economie (ADSEI), Verwerking: POM West-Vlaanderen.

Figuur 8: Evolutie van de hoeveelheid vis in België aangevoerd en verkocht volgens haven, 2017-2021-2022.

Bron: FOD Economie (ADSEI), Verwerking: POM West-Vlaanderen.

Bijlagentabellen

Tabel 1: Evolutie van het aantal land- en tuinbouwbedrijven, regio's van West-Vlaanderen, 2017-2022.

Tabel 2: Teeltpatroon in West-Vlaanderen, Vlaams Gewest en België, gemiddelde 2016-2017 en 2021-2022.

Tabel 3: Evolutie van de veestapel in West-Vlaanderen en het Vlaams Gewest, gemiddelde 2016-2017 en 2021-2022.

Tabel 4: Evolutie van de veestapel, regio's van West-Vlaanderen, 2017-2021-2022.

Tabel 5: Toestand van de Belgische visserijvloot, 31 december 2021 en 31 december 2022.

Tabel 6: Aanvoer door Belgische en vreemde vaartuigen in Belgische havens, 2021-2022.

Tabel 7: Hoeveelheid en waarde aangevoerd en verkocht in Belgische havens volgens vissoort, 2021-2022.

Definities en methodologie

Landbouwtelling

Tot en met 2007 was de analyse van de land- en tuinbouw in West-Vlaanderen gebaseerd op de resultaten van de land- en tuinbouwtelling die elk jaar in mei wordt uitgevoerd door de Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie van de FOD Economie. Om de administratieve lasten voor de land- en tuinbouwers tot een minimum te herleiden werd de landbouwtelling in 2008 en 2009 vervangen door een enquête bij 75% van alle land- en tuinbouwbedrijven. In 2010 was er een land- en tuinbouwtelling, maar vanaf 2011 wordt opnieuw een enquête gehouden. Voor 2013 werden de resultaten van de landbouwenquête gecombineerd met administratieve data. In 2014, 2015, 2017, 2018, 2019 werd geen landbouwenquête gehouden en zijn de gegevens afkomstig uit administratieve databanken, in combinatie met doelgerichte enquêtes. De cijfers voor 2016 zijn afkomstig uit gewestelijke administratieve databanken die vervolledigd werden met gegevens van de landbouwenquête van november 2016. De referentieperiode voor de teeltstatistieken is april/mei, voor de veeteeltstatistieken is dat oktober/november. In 2020 werd de eerste landbouwenquête uitgevoerd onder de nieuwe IFS-verordening (Integrated Farm

Statistics), waarbij met een kernvragenlijst en bijkomende modules gewerkt wordt. Deze methodiek wordt nu verder toegepast. Voor meer informatie verwijzen we naar <https://statbel.fgov.be/nl/themas/landbouw-visserij/land-en-tuinbouwbedrijven#figures>. In tegenstelling tot afnames in de voorgaande jaren bleef het aantal landbouwbedrijven vrij stabiel tussen 2015 en 2016. Dit wordt hoofdzakelijk verklaard door een verbetering van het register van landbouwbedrijven. Hiervoor wordt nu een beroep gedaan op de administratieve registers van de gewesten, en niet meer op de gemeentelijke registers.

Referentieregio

Op 3 februari 2023 bekrachtigde de Vlaamse Regering het Regiodecreet dat Vlaanderen indeelt in 15 referentieregio's (<https://lokaalbestuur.vlaanderen.be/nieuws/vlaamse-regering-bekrachtigt-regiodecreet>). West-Vlaanderen telt vijf referentieregio's: **Brugge** (Beernem, Blankenberge, Brugge, Damme, Jabbeke, Knokke-Heist, Oostkamp, Torhout, Zedelgem, Zuienkerke), **Middenkust** (Bredene, De Haan, Gistel, Ichtegem, Middelkerke, Oostende, Oudenburg), **Midwest** (Ardoeie, Dentergem, Hooglede, Ingelmunster, Izegem, Ledegem, Lichtervelde, Meulebeke, Moorslede, Oostrozebeke, Pittem, Roeselare, Ruislede,

Staden, Tielt, Wielsbeke, Wingene),
Westhoek (Alveringem, De Panne,
Diksmuide, Heuvelland, Houthulst, Ieper,
Koekelare, Koksijde, Kortemark, Langemark-
Poelkapelle, Lo-Reninge, Mesen,
Nieuwpoort, Poperinge, Veurne, Vleteren,
Zonnebeke) en **Zuid-West-Vlaanderen**
(Anzegem, Avelgem, Deerlijk, Harelbeke,

Kortrijk, Kuurne, Lendelede, Menen, Spiere-
Helkijn, Waregem, Wervik, Wevelgem,
Zwevegem). In de tekst en de figuren wordt
met de 'regio's' steeds de indeling van de
referentieregio's bedoeld, tenzij dit anders
wordt aangegeven.